

Moord vooraf Woord achteraf

Le ridicule tue

11 juli 2008! Nationale Vlaamsche Feestdag, herdenking Slag der Gulden Sporen. Net op die glorieuze dag vonden we in onze brievenbus het doodsvonnis, uitgesproken door het Vlaamsch Fonds voor de Letteren: geen subsidies voor *Gierik & NVT*. Kan het even nog cynischer misschien? Quatorze juillet had ook nog gekund, want ooit stelde een adviseur voor om de subsidies van *Gierik* in te trekken, omdat het blad aandacht besteedde aan Waalse auteurs (in vertaling) en dat de geldstroom naar Wallonië nu maar eens moest ophouden: geen Vlaamsch geld om Wallonen te promoten.

In een redelijk recent jaarrapport van het VFL staat vermeld dat de tijdschriftenadviseurs tot de vaststelling waren gekomen dat in Vlaanderen GEEN ENKEL literair tijdschrift kon overleven zonder subsidiëring. Als de hedendaagse, weledele en alleswetende adviseurs dus beslisten om *Gierik* uit de cententabellen te schrappen, dan is dat een doelbewuste keuze, want zij kennen de gevolgen van hun beslissing. Het is dus in strikt juridische formulering een moord met voorbedachte rade. *Gierik* werkt al jaren op de zenuwen van ettelijke Fondsmensen en het moest vroeg of laat geliquideerd worden. Weg de klokkenluiders en de criticasters. Vooral het blootleggen van enkele frappante voorbeelden van mogelijke belangenvermenging schoot in het verkeerde keelgat. De toenmalige Minister van Cultuur, Paul van Grembergen, heeft ons nog 'deels' gelijk gegeven omtrent deze materie.

De fantasierijkste en bijwijlen groteske redenen werden in het verleden aangehaald om het blad te dwarsbomen. Een greep uit de grollendoos om het geheugen op te frissen.

Men verweet *Gierik* dat het zoveel activiteiten organiseerde en dat de redactie zo enthousiast doende was. Hun conclusie: 'Met enthousiasme alleen maak je echter geen literair tijdschrift!'. Dan maar lijkbidder in de redactie parachuteren? De adviseurs stelden dat er nog te veel foutjes in de eindcorrecties bleven steken. In het 20-regelig jaar-

rapport van de tijdschriftencommissie telden we 18 fouten, manke stijlconstructies, germanismen, gallicismen, verkeerd gebruik van voorzetsels en als kers op de taart sprak men over 'de' proza en 'het' poëzie). Wat een olijke grapjassen die adviseurs. Wat later adviseerde men de Gierikredactie om 'afstand te nemen van een bepaalde zuil'. Wij schreven en vroegen de voorzitter welke zuil de adviseurs bedoelden, want anders konden we ons immers niet distantiëren. Stel u voor dat we ons distantieerden van een verkeerde zuil? Dat zou maar eerst een ramp zijn. Eén ding is zeker: zij bedoelden zeker niet hun eigen zuil (de 5 adviseurs waren 5 proffen en assistenten aan de KUL en KUB). Uiteraard hebben we nooit een antwoord gekregen op onze terechte vraag. Ondertussen werden politici in de Raad van Beheer van het Fonds gedropt. Tiens, tot welke zuil zouden die behoord hebben? Dit jaar beweerden de letterenpauzen dat de kwaliteit van de debutanten niet hoogstaand genoeg was. Vorig jaar richtte het VFL zelf een literair wetenschappelijk onderzoek in over de debutantenproblematiek. Algemene consternatie! Tijdens een symposium op de Boekenbeurs (november 2007) bleek dat *Gierik* in zowat alle onderdelen van de bevraging het best scoorde. De laatste vijf jaren kwamen er 23 debuterende auteurs in de Vlaamse literaire tijdschriften aan bod die een reguliere uitgever hadden gevonden. Van die 23 waren er 18 langs *Gierik* gepasseerd (80%!)). Dat zal waarschijnlijk wegens gebrek aan kwaliteit zijn? En al die uitgevers die die kwaliteitsloze teksten uitgeven, wat doe je daar mee? En dat er vijf prijswinnende debutanten bij waren (o.a. de jaarlijkse Vlaamse Debuutprijs met Ruth Lasters en de Poëzieprijs van de provincie West-Vlaanderen met Frédéric Leroy!). Ach ja, er zaten alleen maar onnozelaars in de jury's zeker? Kortom: de slimme adviseurs desavoueren het eigen onderzoek van het eigen VFL. Een groteske van Van Ostaijen waardig. Natuurlijk zou het ook kunnen dat de adviseurs niet op de hoogte waren van dat eigen VFL-onderzoek, of dat ze de uitslagen ervan niet hadden gelezen? Alles is mogelijk in

deze postmoderne en deconstructivistische tijden.

Beau geste

Gierik en de abonnees (642) werden door Schepen Robert Voorhamme plechtig ontvangen ten Stadhuis op dinsdag 7 oktober 2008. Loftuitingen alom, edele aansporingen, schouderklopjes. We werden als onmisbaar en onvervangbaar verklaard en we dronken vele glazen wijn en bollekes. *En daar bleef het bij.*

Dezelfde dag werden dezelfde gegadigden en benadigden door Leen Van Dijck, directrice van het Antwerpse Letterenhuis, ontvangen. Zij onderstreepte het belang van literaire tijdschriften en belichtte hun laboratoriumfunctie. Een spetterend literair programma, gestoffeerd met aangrijpende muziek en zang, een laudatio, een beeldige prijsuitreiking, een veiling van *Gierik*covers en een rijkelijk overgoten receptie sloten de feestdag af. *En daar blijft het bij.*

De afgelopen dagen ontvingen we tientallen brieven, mails met gelukwensen, maar ook oprechte rouwbetuigingen. Tientallen spraken ons aan en ettelijke telefoongesprekken volgden elkaar op.

Vanuit Nederland kregen we het volgende commentaar: "Nee zeg, is dit weer een van die wrange Belgenmoppen? Mochten jullie een Nederlands literair tijdschrift zijn, dan zouden jullie de vetste subsidie in de wacht slepen, zeker weten." De bekende Nederlandse auteur prees *Gierik* ook nog voor zijn steeds verrassende thema's, die een weerspiegeling zijn van de hedendaagse culturele en sociologische items en voor de voortreffelijke opvang, begeleiding en opvolging van de debutanten. Quod est demonstrandum! Dan maar verhuizen naar de Amsterdamse grachtengordel?

Uitgever Julien Weverbergh schreef dat er nog maar één literair tijdschrift bestaat dat de moeite loont om te lezen, het enige dat bijwijken nog zijn nek durft uit te steken en waar in elk nummer steeds leuke en onverwachte ontdekkingen te bespeuren vallen. U mag driemaal raden welk tijdschrift hij bedoelde.

We vergeten bijna te vermelden dat Minister van Cultuur Bert Anciaux ons zijn welgemeende waardering en dikke proficiat overmaakte en hij besluit zijn schrijven met: 'Ik wens jullie het allerbeste toe. Op naar nummer 200!' We waren erg opgeruimd, want opgeruimd staat netjes, zeggen die van het Fonds.

En twee dagen later werden we door Jan Denolf, de adjunct-kabinetschef van de Minister voor een gesprek uitgenodigd. We hebben gesproken!

Du rifici chez les auteurs

Tijdens de ontvangst op het Antwerpse stadhuis trad ons een edelmoedige chevalier (lid van het *Gierik*beschermcomité) tegemoet met een al even ruiterslijk aanbod: hij was bereid om gedurende twee jaar aan *Gierik* een overlevingsbudget van 2.000 euro te schenken, op voorwaarde dat het tijdschrift gedurende die periode zou blijven verschijnen. Gejuich alom. Maar bij een accurate financiële analyse kwam aan het licht dat we dan toch nog steeds 800 euro te kort kwamen. De laatste horde bleek dus net iets te duur en we struikelden. Er was onvoldoende financiële ruimte om de publicatie van 4 nummers per jaargang te garanderen. De weken en maanden hiervoor hadden tientallen auteurs een gedeelte van of hun hele auteurs-honorarium aan *Gierik* geschonken. Een niet in te schatten blijk van medegevoel en solidariteit. Nogmaals onze hartelijke dank, want zonder deze edelmoedigheid had *Gierik* geen ongesubsidieerde jaargang 2008 kunnen rondmaken en zeker geen jubileumnummer 100 kunnen aanbieden. Hier mag ook in het bijzonder worden aangestipt dat vrijwel alle Nederlandse auteurs dezelfde geste als hun Vlaamse collega's deden. Een wiskundige bolleboos rekende uit dat met de jaarlijkse subsidie van 65.500 euro die aan de collega's van *Dietsche Warande & Belfort* door het Fonds werd overgemaakt *Gierik* dus 81 jaargangen zou kunnen overleven en bijgevolg ook 324 nummers kunnen produceren. Over wanstaltige wanverhoudingen in de verdeling van de subsidiepot gesproken! (Voor de literaire tijdschriften in totaal een som van 280.000 euro in 2007). Natuurlijk zijn we niet jaloers op *DWB*, zelfs niet als ze nog tienmaal meer zouden incasseren, maar dat er zelfs geen minieme kruimel van enkele honderden euro van het vette subsidiebrood aan *Gierik* wordt gegund, werpt toch wel 65.500 gerechtvaardigde vragen op.

La nausée

De redactie van *Gierik & NVT* is de laatste 4 à 5 jaar grondig verjongd. Deze jonge creatievelingen hebben gedurende die periode voortreffelijke en interessante themanummers gerealiseerd, ze hebben zich gratis en belangeloos ingezet

voor allerlei initiatieven en activiteiten, ze waren enthousiast en gedreven, maar door de voortdurende mokerslagen, pesterijen en administratieve ontmoedigingstactieken vanuit het VFL, zonk uiteindelijk de moed in de literaire schoenen. Ze gooien hun kap over de Gierikhaag. Begrijpelijk, je zou voor minder het badwater van Generaal van Merlen in het Schijn kieperen.

Normaal zou het Fondshuis een open gebouw moeten zijn met ruime, open vensters, openstaande deuren en begripvol giechelende hostesses. Helaas, het is een oninneembare, raamloze betonnen bunker met slechts één geblindeerde deur, voorzien van een gepersonifieerde toegangscode. Hierover wordt al jaren gepreuteld, geïnterpelleerd, gesakkerd, geschreven, maar alles blijft bij het oude. Telkens schermt men met het begrip 'de autonomie' van het Fonds. In zoverre dat men zich begint af te vragen of dit woord ondertussen geen synoniem van alleenheerschappij, vriendjespolitiek en intellectuele arrogantie is geworden. Rien ne bouge dans ce pays surréaliste. La nausée est continue. Geen enkel woord achteraf kan een moord vooraf vergoelijken. De eindconclusie is overduidelijk. Ze vertolkt zich in het refrain van de Franse chansonnier Guy Béart: '... le poète a dit la vérité, il doit être exécuté!'

Ni vu, ni connu

De adviseurs van het Fonds beweren in hun jaar-rapport dat *Gierik* geen impact heeft in het tijdschriftenveld en mede daarom dus niet langer voor subsidiëring in aanmerking komt. Vragen die klaarblijkelijk niemand in het Fonds zich gesteld heeft, zijn de volgende: 'Hoe hebben die adviseurs dat vastgesteld? Steunt hun bewering op een of ander universitair onderzoek dat wij nog niet hebben mogen inkijken? Hebben zij een volksraadpleging dienaangaande georganiseerd in de literaire kringen, boekhandels, universiteiten, bibliotheken? En hoe verklaar je dan dat het tijdschrift dat het best scoorde i.v.m. de debutantenproblematiek onvoldoende bekendheid of impact zou hebben?' Neen, deze vragen werden in Fondskringen niet gesteld. We hebben de stellige indruk dat deze boude bewering doodleuk uit de lucht gegrepen is, om toch nog een bijkomende reden te vinden om *Gierik* te veroordelen. En waar kunnen nu al die tientallen Vlaamse en Nederlandse debutanten nog terecht? En dan nog iets: we hebben in totaal 463 literaire en artistieke activiteiten georganiseerd, met een gemiddelde aanwezigheid van

circa 75 personen per activiteit. Meer dan 33.000 mensen kwamen dus in contact met het tijdschrift dat GEEN impact heeft. NOOIT, maar dan JAMAIS ofte NEVER, hebben we ook maar één adviseur op zo'n activiteit kunnen bespeuren. Als ze dezelfde nieuwsgierigheid aan de dag leggen om hun beweringen hard te maken, gaat er dus nog meer dan hartelijk gelachen worden.

Salut et merci!

De redactie van *Gierik & NVT* dankt zijn 642 lezers uit Vlaanderen, Brussel en Wallonië, uit Nederland, Duitsland, Frankrijk, Engeland, Spanje, de USA, Oostenrijk, Engeland, Nieuw Zeeland en Zuid-Afrika voor hun vertrouwen in het blad, alle vorige redactieleden voor hun inzet en overgave, alle medewerkers en auteurs voor hun daden en woorden en gulheid, de opmakers, de drukkers, de cafébazen, de zangers, de muzikanten en de acteurs, de persmensen, de leden van het Gierikbeschermcomité, de postbeambten en facteurs en... enkele zeer zeldzame lieden in het VFL, die wanneer dit kon en werd aanvaard (tenzij ze van belangenverstengeling werden beschuldigd en dus geweerd) occasioneel de verdediging van *Gierik* op zich hebben genomen.

Zij die denken dat ze de overwinning kunnen vieren omdat ze *Gierik* hebben geliquideerd, mogen dat gerust denken. We liggen er niet langer wakker van. Onze overwinning bestaat uit 25 jaren creatief genot, eerlijke warmhartigheid, bijwijlen onverhoopte solidariteit, vele duurzame vriendschappen, immense waardering voor belangeloze inzet, kortom een collectief gevoel dat Schoonheid zegeviert en nooit kan worden gesubsidieerd. Onze beoordelaars en *veroordelaars* zullen nooit weten wat ze allemaal hebben gemist. Hebben ze er wel ooit behoefte aan gehad? Zitpenningen opstrijken om mensen te veroordelen die gratis voor de letteren hebben opgeofferd, geeft een heilzaam, benevelend gevoel van onaantastbaarheid en macht dat ook sommige politici en andere bankiers niet onbekend is. ■

Guy Commerman & Erik van Malder